

Niet dat het wat uitmaakt, maar mijn broer is dood. De aarde draait nog steeds om haar as. Mijn moeder gelooft nog steeds in God. Mijn vader weet nog van niets.

Jimmy ligt in zijn bed, met een koelinstallatie eronder. Morgen komt de kist, hij zal worden begraven. Het zal precies gaan zoals hij het wilde. Ik heb alles tot in detail genoteerd en aan de begrafenisondernemer doorgegeven. Die was verbaasd dat ik hem te woord stond; ik vertelde dat mijn ouders gescheiden waren en dat mijn moeder er niet toe in staat was. Het leek me sterk dat hij dat nooit eerder had meegemaakt.

Mijn moeder heeft God bedankt, omdat Hij Jimmy tot zich heeft genomen voordat de dokter kwam. Jimmy had tegen de dokter gezegd dat hij een spuitje wilde. Hij was negentien, volgende week zou hij twintig worden, hij was volwassen. Mijn moeder vond het verschrikkelijk. Ze zei dat God zo iets moest beslissen, niet Jimmy. Mijn broer zei tegen haar dat het God heus niets zou uitmaken als hij wat eerder kwam, Hij zou het wel begrijpen.

Mijn moeder was daar niet zo zeker van. Ze veranderde van gebed, voor de zoveelste keer. Eerst had ze steeds gebeden dat Jimmy zou genezen. Toen duidelijk werd dat dat niet zou lukken – mijn broer woog nog vijfenveertig kilo, kon nauwelijks op zijn benen staan, hij was opgegeven – vroeg ze God of Hij hem na zijn twintigste verjaardag uit zijn lijden wilde verlossen. Ik denk dat mijn moeder hoopte dat het net iets minder erg zou zijn om een zoon van twintig te verliezen dan een zoon van negentien. Misschien oefende ze al voor de spiegel.

‘Hoe oud is je zoon geworden?’

‘Twintig.’

Het is een korter antwoord, dat is natuurlijk prettig en het klinkt inderdaad alsof hij ouder is geworden dan in werkelijkheid.

Toen God haar gebed weer niet verhoorde en Jimmy de dok-

ter belde, bad ze uit alle macht dat de Lieve Here God dan in godsnaam Jimmy zou komen halen voor de dokter hem zou komen brengen, zijn twintigste verjaardag mocht erbij inschieten.

Dit gebed werd verhoord. Hij is vannacht gestorven. In zijn slaap. Tenminste, dat is de officiële lezing. Dat hij vredig is heengegaan.

Het rare was dat mijn moeder er helemaal blij van werd. 'Zien jullie wel?' zei ze tegen Kaitlin en mij. 'Zien jullie het nou? Dat is de Heer. Als de nood echt aan de man is, is Hij er voor ons. Amen.'

Ik begrijp haar niet. Ik heb niet het gevoel dat Hij er is en al helemaal niet dat Hij er voor ons is. Als ik God was en ik een van de drie gebeden had kunnen verhoren, wat me op zich geen onredelijk aantal lijkt, had ik wel geweten welke ik had gekozen. Ik had het leven van Jimmy gespaard. Hij was geen kwade jongen. Hij had niets op zijn geweten waarvan je zou zeggen: die verdient de dood.

Deel een

Ik ga weg

Een

Mijn man slaapt en ik ben wakker. Klaarwakker. Mijn ogen zijn dicht, maar ik kan ze net zo goed opendoen, het maakt niet uit. Ik ga overeind zitten en kijk opzij. De mond van mijn man hangt een stukje open, op zijn voorhoofd parelen zweetdruppels. Ik bal mijn rechterhand tot een vuist, mijn nagels drukken in mijn handpalm. Hij weet van niets. Hij weet niet hoeveel nachten ik al zo naast hem lig. Hij weet niet dat ik soms rare dingen denk. Stiekem hoop ik dat hij zijn ogen opent en me teder in zijn armen neemt, dat ik hem dan alles, echt alles, durf te vertellen, dat hij me daarna sust en zegt dat hij me begrijpt. Dat het niet erg is. Dat hij zich soms ook zo voelt. Dat daarna de passie oplaait en we de liefde bedrijven alsof het de eerste keer is.

Het gebeurt niet. Paul merkt nooit wat. Paul slaapt. Paul snurkt. Hij is gelukkig, denk ik. Ik denk dat hij denkt dat ik ook gelukkig ben. Ik zou hem met één welgemikte uithaal uit zijn droom kunnen helpen. Het idee is verleidelijk.

Fluisterend zeg ik wat ik denk: 'Ik heb zin om je op je bek te slaan.'

Heel hard, knalhard. Hem uit het niets wakker schudden met een vuistslag. Hoe zou hij reageren? Zou hij overeind schieten, zou hij denken dat ik een inbreker ben? Zou hij me aanvliegen en terugslaan of zou hij me alleen verbijsterd aanstaren?

'Ja, sorry hoor. Ik had ineens zo'n zin om je een knal te verkopen. Ik vond dat ons huwelijk wel een nieuwe impuls kon gebruiken.'

Soms zeggen daden meer dan woorden.

Ik adem diep in en uit en ontspan mijn vuist. Vannacht niet. Misschien morgennacht. Ik ga weer liggen. Mijn ogen moeten dicht, ik moet slapen. Er is niets aan de hand, ik heb geen noemenswaardig probleem, ik moet me gewoon niet zo aanstellen. Morgenochtend zal alles goed zijn. Als het licht is, is alles minder erg.

Een halve minuut later zit ik alweer overeind. Ik ben toch verdomme geen mietje, ik wil een daad stellen. Altijd maar denken, altijd maar piekeren en nooit tot actie overgaan. Zo zal mijn leven verglijden, zo zal ik nooit iets bereiken, nooit iemand zijn.

Weer bal ik mijn rechtervuist. Ik knijp mijn ogen samen, trek mijn elleboog naar achteren alsof ik een pijl op een boog span, wacht twee, drie seconden en ineens, alsof iemand anders het roer overneemt, vliegt mijn vuist naar voren en wordt mijn echtgenoot op zijn slaap getroffen.

Zijn hoofd schokt, hij zuigt zijn adem naar binnen. Even denk ik dat hij overeind komt, maar het gebeurt niet, hij draait zich om, van me af, en laat zijn adem in een snurk ontsnappen. Al die tijd blijven zijn ogen gesloten, hij slaapt gewoon door. Hij wordt door zijn eigen vrouw op zijn kop getimmerd maar neemt niet eens de moeite om wakker te worden.

Wat moet ik doen? Nog een keer slaan, maar dan harder? Met een zwaar voorwerp misschien? Er staat een vaas met droogbloemen in de vensterbank.

Het kan niet. Een klap kun je per ongeluk uitdelen, er kan sprake zijn van een droom, een nachtmerrie, je kunt je tijdelijk in de schemertoestand tussen waak en slaap hebben bevonden. Maar een vaas die om kwart voor vier 's nachts aan scherven ligt in het echtelijk bed, terwijl op het voorhoofd van je man een buil opkomt: dat is minder makkelijk te verklaren. Je kunt zeggen dat de vaas je allang verveelde. De kans dat hij daarmee genoeg zal nemen is gering, al zou het geen leugen zijn. De vaas verveelt me al heel lang. De droogbloemen trouwens ook.

Mijn dochter had de complete set voor me gekocht, het was een moederdagcadeau uit de Blokker-folder. Van alle cadeaus die een vrouw in de loop van haar leven krijgt, zijn moederdagcadeaus verreweg de afzichtelijkste. Alsof de wereld je nog even wil inwrijven dat jij niets moois meer nodig hebt: je bent immers moeder. Die gepunnikte sjaal zou best nog wel eens mode kunnen worden,

je weet het niet. Die ketting van ongeschilderde klei is heel geschikt voor jouw nek. Doe eens om, mam, vind je hem mooi? Ik heb er zo mijn best op gedaan, de kralen lak ik nog wel een keer, dan gaan ze glimmen.

Wie wakker ligt en de innerlijke behoefte voelt om een moederdagcadeau van aardewerk op het hoofd van haar echtgenoot kapot te slaan, heeft iets om over na te denken.

Er moet een reden zijn.

Ik ken de reden. Diep vanbinnen en al maanden, misschien wel jaren, weet ik precies wat eraan scheelt. Ik ben ongelukkig. Misschien is dat te veel gezegd. Ongeluk duidt op een grote emotie, en die ontbreekt. Je hebt grafieken met scherpe pieken, diepe dalen en daartussenin een vlakke lijn. Ik ben de vlakke lijn. Horizontaal. *Immer gerade aus. Nicht himmelhoch jauchzend, nicht zum Tode betrübt.*

Ik heb een man, twee kinderen en een koophuis, ik ben gezond, zij ook, we hebben het goed, we hebben alles. Soms kijk ik van een afstandje toe en wacht ik vergeefs op de ontroering die met het kijken naar je gezin gepaard schijnt te gaan. Waarom werkt het niet meer bij mij? Toen mijn kinderen net geboren waren, liep ik over van liefde. Ze waren zo afhankelijk, het waren kleine diertjes, ik hield zo veel van ze, tien, twintig keer per dag sprongen de tranen me in de ogen.

Mijn tranen zijn op. Ik moet van ze houden, ik moet van ze genieten, voor je het weet zijn ze groot. Beter mijn best doen, een list verzinnen, dat moet ik. Het kan niet zo doorgaan, de dagen, de nachten, ik word langzaam gek. Straks haat ik ze, zoals ik Paul soms haat. Niet voortdurend, maar toch. Als hij het wist, zou hij ervan schrikken.

Twee

Ik heb net bedacht dat ik een trein ben. Zo eentje die vroeger door de etalage van de speelgoedwinkel reed. Keer op keer hetzelfde rondje, altijd stoppen bij dezelfde stations. Dat doe ik nu ook. Ik dender van huis naar school, van school naar kantoor, van kantoor naar de supermarkt, van de supermarkt als het even kan naar ma, want die zit ook maar alleen, tussendoor moeten de kinderen van en naar paardrij- of zwemles, aftuigen, afdrogen en weer naar huis, ziehier: de volle glorie van mijn leven.

En alsof dat nog niet spannend genoeg is, is er het huishouden. Een huishouden is een moeilijk te bestieren, omvangrijke toestand die ooit is begonnen, steeds groter wordt en nooit eindigt. Op een gegeven moment, als je de pech hebt dat je heel oud wordt, wordt het huishouden kleiner, maar dat loopt rechtevenredig met het verliezen van je vermogens tot het runnen ervan.

Mijn oma kon twee weken bezig zijn met het kopen van een postzegel en zich daarna drie weken afvragen of het wel de juiste was. Vroeger vond ik dat belachelijk, tegenwoordig begrijp ik haar beter dan ooit. Sinds enige tijd jaagt het huishouden me angst aan. Dat komt door mijn man.

Paul heeft zijn werk onlangs zo georganiseerd dat hij het drie dagen per week vanuit huis kan doen. Hij vindt het heerlijk, ik ben er minder blij mee. Hij houdt me als een havik in de gaten en heeft overal commentaar op. Volgens hem pak ik het helemaal verkeerd aan. Ben ik te slordig, te nonchalant, verslonst de boel. Daarom heeft hij 'Het Complete Onderhoudsplan voor het Huishouden van de Familie De Groot' gemaakt.

Hij begon bij de apparaten: het koffiezetapparaat, de stofzuiger, de wasmachine, de droger, de vaatwasser, de koelkast, de vriezer, de grasmaaier, de computer, de frituurpan, de strijkbout. Dat ik al die apparaten bedienen is volgens mijn man niet genoeg, ik moet ze

ook onderhouden. Paul pakte de gebruiksaanwijzingen erbij – hij had ze allemaal bewaard – en noteerde voor elk apparaat hoe ik het in perfecte staat kon houden.

Ik ben geneigd het te vergeten, maar onderhoudsbeurten zijn altijd nodig, soms dagelijks, soms wekelijks, soms maandelijks, soms jaarlijks. Het koffiezetapparaat en de strijkbout moeten worden ontkalkt, de droger en de wasmachine moeten van verzamelde pluizen worden ontdaan, daar zijn speciale afvoergaten voor, die moet je openschroeven, daarin zit de troep die je moet verwijderen, tegenwoordig heeft de wasmachine zelfs een digitaal bestuursprogramma dat je op een of andere manier schijnt te moeten bijstellen, de vriezer moet op gezette tijden worden ontdooid, de koelkast dien je wekelijks uit te soppen, de grasmaaier moet worden gesmeerd en het mes geslepen, het vet van de frituurpan mag je maximaal tien keer gebruiken, de stofzuiger heeft een filter dat je moet uitkloppen, de volle zak moet uiteraard worden vervangen, de computer moet je updaten, zowel de hardware als de software.

Computers vergen het meeste onderhoud van alle apparaten, gek word je van die dingen, het is een wonder als ze werken en als ze niet werken ben je dagen bezig om de fouten op te sporen en te herstellen. Netwerken scheiden er spontaan mee uit, internetverbindingen gaan down, firewalls doen het zo goed dat ze al het in en uitgaande verkeer blokkeren.

Toen mijn man het onderhoudsgedeelte in kaart had gebracht, ging hij verder met het kopje ‘Huishouden Algemeen’. Daaronder vallen de bedden die moeten worden verschoond, matrassen die moeten worden gekeerd, ramen die moeten worden gelapt, houten vloeren die in de was moeten worden gezet. Onder ‘Administratie’ vallen de rekeningen die moeten worden betaald, verzekeringen die moeten worden aangepast, ziektekostennota’s die moeten worden ingediend, de belastingaangifte die moet worden gedaan en de voorlopige teruggave die moet worden geregeld. Onder het kop-

je ‘Vervoer’: de auto. Julia, schreef hij, vergeet het dit jaar voor de verandering eens niet, straks sta je weer met pech langs de weg. Je auto moet om de tienduizend kilometer naar de garage, hij moet APK worden gekeurd, controleer de bandenspanning geregeld, dat scheelt benzine. De fietsen hebben ook beurten nodig, de voor en achterlichten van de kinderfietsen zijn vaker stuk dan heel. Dat is *levensgevaarlijk*. Hij had het laatste woord cursief gezet en onderstreept. ‘Tuin’: het gras moet worden gemaaid en geverticuteerd, daar hebben we een speciale verticuteerhark voor, een gazon heeft ook mest nodig, het onkruid moet worden verwijderd. ps: wanneer ruimen we de rommel van de vijver op?

We hebben ooit een vijver gehad, die heb ik laten dichtstorten. We hadden achttien goudvissen die je nooit zag, het water had een melkachtig voorkomen, probeer vijverwater maar eens helder te houden, dat is een levenstaak, daar kun je tegenwoordig op afstuderen, daardoor zijn mensen in inrichtingen beland. Als er weer eens een gevaarlijke TBS-er ontsnapt, denk ik altijd: die man had vast ook ooit een vijver die hij niet helder kon houden, vijvers kunnen een mens kapotmaken, flatbewoners hebben daar geen idee van, vijvers zouden verboden moeten worden, er draait een miljoenenverslindende pomp-, filter en poederindustrie voor vijvers, je kunt het water van je vijver laten testen bij het tuincentrum, leg dat maar eens uit aan een uitgedroogde vluchteling in een willekeurig tentenkamp waar ook ter wereld: in ons land smeren ze je poeders aan die honderden euro’s kosten, die je moet aanlengen en gelijkmatig over je vijver moet verdelen, in de zomer een ander mengsel dan in de winter, met als resultaat dat je vijver niet helder is en nooit helder wordt, ook niet als je uit pure ellende foeilelijke filters en pompen laat plaatsen. En als vervolgens je tweejarige buurjongetje in jouw troebele vijver verdrinkt en je op zijn begrafenis een lichtblauwe ballon in de vorm van een teddybeer oplaat, is de lol er helemaal vanaf, neem dat maar van mij aan.

Paul heeft alles in een schema genoteerd en ik heb overal een

naam achter gezet. Het moest eerlijk worden verdeeld, de kinderen kregen ook taken. Ik legde Paul mijn verdeelsleutel voor. Hij zei dat Isabel te klein was om het frituurvet te vervangen, dat hij een fulltime baan had en echt niet meer kon doen dan de fietsbeurten en de dingen onder het kopje 'Tuin'.

'Dus de rest komt op mij neer?' vroeg ik, terwijl ik met de A4-tjes wapperde.

'Alsof jij je nu zo uitslooft,' zei hij. 'We hebben een werkster.'

Toen kregen we ruzie. We maken de laatste tijd vaak ruzie. Zelfs over geld, dat deden we vroeger nooit. Het komt door de euro. Paul was fel tegen de invoering van de euro en kan het nog steeds niet verkroppen dat hij er toch is gekomen. Hij maakt zich vreselijk druk over de prijsstijgingen en is bang dat ze ons uiteindelijk de kop zullen kosten.

Soms wil hij op zaterdag ineens de boodschappen doen. Dan gaat hij naar de Lidl of de Aldi en komt thuis met tassen vol cola, kaas, worst en chocoladepasta van rare merken die de kinderen niet lusten. Afgelopen kerst hebben we een Senseo gekocht. Paul vindt de koffiepads zo duur dat ik de Senseo maar een keer per dag mag gebruiken. De rest van de dag moet ik gewone koffie zetten. Geen Douwe Egberts, maar koffie van de Aldi. Natuurlijk drink ik stiekem toch Senseo en spoel ik de verbruikte pads door de wc.

We zitten te veel op elkaars lip, dat is het, ik ben nooit meer alleen. Voor Paul zijn werk anders inrichtte had ik het huis nog wel eens een ochtend of een middag voor mezelf. Daar genoot ik van, van die stille uren. Ik kon doen wat ik wilde. Niet dat ik zo veel bijzonders deed, ik zat in bad, ik droomde dat ik de vrouw van Tom Cruise was, ik kwam eindelijk toe aan de krant, maar het kon. Niemand lette op me, niemand vroeg dingen aan me.

Ook zoiets: ik word er hoorndol van dat iedereen altijd alles aan mij vraagt. De meeste vragen beginnen met: 'Mama, mag ik...' (op de Playstation, tv kijken, een koekje?) Daarna volgt: 'Mama, waar is mijn...' (gymtas, vulpen, borstel?) 'Wat eten we vanavond?' is da-

gelijke kost en Pauls specialiteit: ‘Waarom is het wc-papier op?’

Niemand die bedenkt dat ik een persoon ben, een vrouw, niet de nationale vraagbaak. Niemand die bedenkt dat ik meer kan dan zorgdragen voor de aanwezigheid van wc-papier. Als je net verliefd bent, heb je geen idee. Je wilt trouwen, je wilt een mooie jurk en een feest, je denkt dat je lang en gelukkig zult leven, je stapt er blind in. Eén ding hebben ze je niet verteld: op een huwelijk volgt doorgaans een gezin en een gezin zorgt doorgaans voor het einde van je huwelijk.

Paul vond dat ik overdreef. Zijn onderhoudsplan was duidelijk, het was gewoon een kwestie van bijhouden. Alsof dat vanzelf gaat. Niets gaat vanzelf, helemaal niets, daarom lig ik nu wakker. Ik heb te veel om aan te denken, ik heb te veel om bij te houden, de verticuteerhark is verroest, mijn moeder, mijn zus Kaitlin, mijn kinderen, ze hebben allemaal onderhoud nodig. Als je zorgvuldig wilt zijn, kom je aan het ontkalken van je huwelijk niet toe, laat staan aan je eigen verstopte goten.